

2. Гончаров М. А. (2008). Основы менеджмента в образовании: учебное пособие. Москва: КНОРУС. 480 с.

3. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» Наказ Мінекономіки № 2736 від 23.12.2020 року. URL: <https://www.me.gov.ua/ascod/List?lang=uk-UA&id=d6a26174-dofd-406b-9c30-7a4043f04eb5>

ПРОЄКТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПЕРШОКЛАСНИКАМИ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Олена Біла

д. пед. н., професор

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Анастасія Саказли

магістрантка педагогічного факультету

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Бути учнем першого класу – означає для дитини не лише процес отримання нового статусу в системі відношень, приналежних до світу дорослих («Вчитель початкових класів – Учень», «Директор школи – Учень», «Соціальний педагог – Учень» та ін.), а й ступінь визнання оточенням його дорослості. Ідеться, насамперед, про закріплення за ним нових прав й обов'язків.

Проблема розвитку адаптаційних можливостей у першокласників і забезпечення своєчасного попередження їх дезадаптації є однією з найважливіших у практичній діяльності педагогів закладів початкової освіти та практичних психологів [2].

Особливу увагу в цьому зв'язку слід акцентувати на процес «звикання» учнів до шкільних умов життя. Для окремої групи дітей цей процес є майже непомітним і легким, тобто без будь-яких психічних травм. Для інших учнів процес адаптації може стати на стільки складним, що за відсутності своєчасної педагогічної підтримки, може виникнути шкільна дезадаптація особистості.

Слід зауважити, що на самопочуття дитини в новій для неї групі, впливає її положення саме в цій групі. Оцінка самопочуття першокласника у новому колективі може набувати різних відтінків, а саме:

- «гармонійні стосунки»;
- «почуття самотності»;
- «соціальна тривожність»;
- «соціальна ізоляція».

Характер самовідчуття дітей, а також їх посилення на те, кого саме вони звинувачують у власних низьких «соціальних результатах» (зокрема, себе чи інших), найчастіше обумовлені їхнім попереднім

Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій

соціальним досвідом взаємодії з однолітками та дорослими вихователями. На основі наукових висновків Л.В. Мардахаєва, Р.В.Овчарової, ми дійшли висновку, що *самотність особистості* – це відчуття нею фізичного та психологічного стану роз'єднаності і соціальної ізоляції.

Критична ситуація самотності молодшого школяра – це ситуація, що виникає внаслідок відчуття ним страху та емоційної ізоляції; індивідуальних особливостей особистості учня; соціальної ізоляції дитини в сім'ї та колективі.

Найчастіше вона є характерною для дітей з акцентуаціями характеру та для дітей, які внаслідок різних життєвих обставин опинилися в соціально ізольованих умовах існування (в родині, що переживає ситуацію «розриву шлюбу», на етапі адаптації в новому дитячому колективі (у першому класі, під час переведення в іншу школу тощо), в екстремальних обставинах (внаслідок втрати батьків, або одного з них, житла, екологічних катастроф тощо).

Соціальна ізоляція першокласників пов'язана з природним або зі штучним уникненням міжособистісних контактів зі своїми ровесниками, вчителем й іншим персоналом школи. За таких умов відбувається їх позбавлення від набуття позитивного соціалізуючого досвіду.

Тривала ізоляція в шкільні роки може викликати або збільшувати ризик погіршення соціальної адаптації випускників на наступному етапі їх навчання в новому студентському колективі або на етапі їх вступу у трудові відносини.

Соціально ізольовані діти схильні до пояснення своїх невдач у відносинах з однолітками через наявність зовнішніх причин. Коли як діти, природно прийняті групою однолітків, у конфліктних ситуаціях із однолітками, схильні до пошуку прорахунків у власній особистості. Як підкреслює Н.І. Бабіч, статус дитини в колективі визначається через своєрідність соціальної перцепції інших молодших школярів, їхніх перших вражень про іншу людину.

Дослідниця Л.І. Божович у науковій праці «Особистість та її формування в дитячому віці» наголошує, що процес «зростаючої ролі» дітей для інших їх ровесників триває до кінця молодшого шкільного віку [1, с. 121].

В.С. Мухіна, вивчаючи особливості соціальної ситуації учня з приходом його до школи, наголошує на тому, що саме в цей період у поведінці дитини відбувається безліч відхилень (гіперзбудливість, гіпердинамія тощо). Вони, у свою чергу, постають підґрунтям для виникнення дитячих страхів, зниження вольової активності, замкнутості тощо.

На жаль, у дітей з особливими освітніми потребами (зокрема, із зоровими або слуховими порушеннями, мовними порушеннями, деякими функціональними порушеннями тощо) більш підвищене почуття самотності.

Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій

За відсутності відповідної соціально-педагогічної допомоги таким школярам, у них можуть з'явитися «перші паростки почуття самозаперечення». Молодші школярі помилково можуть вважати, що вони погані через особисті, психологічні, фізичні вади, через слабе здоров'я. У них закріплюється думка про те, що якщо вони не такі, як інші, то у них ніколи нічого не вийде. У випадку відсутності своєчасної роботи вчителя-класовода та соціального педагога в контексті морального виховання здорових першокласників по відношенню до більш слабких учнів, останні ще більше почувають себе несамостійними, часто помиляються та конфліктують під час спілкування, постають агресивними тощо. За таких обставин вони ще більше зосереджуються на своїх хворобах.

У той самий час, на етапі вступу учнів у перший клас продовжується процес збагачення їхнього життєвого досвіду. Вони накопичують знання про світ людських стосунків, збагачують уявлення про красу й естетику дійсності тощо. Зарубіжний дослідник М. Раттер розглядав проблему набуття вмінь і навичок соціальної взаємодії учня з групою однолітків, умінь товаришувати з іншими людьми. А.А.Реан, Я.Л.Коломінський вивчали проблему позитивної мотивації спілкування учнів з ровесниками.

Залучення молодших школярів у театральну діяльність становить важливий ресурс для розвитку у них толерантності. Театральна творчість сприяє формуванню спостережливості та уважного ставлення до оточуючого світу, людей, здатності до співчуття та співпереживання, готовності до співдії.

Творча діяльність школярів у сфері театру в силу своєї специфіки (здійснення інтелектуально-осмислювальної роботи учасників над роллю, залучення їх до розроблення елементарних варіантів режисерських постановок, декоративного, музичного, хореографічного фону для постановки тощо) сприяє активізації цих процесів. Заняття театальною творчістю сприяють концентрації особливої уваги та чутливості до вчинків інших людей у житті, розвитку вміння бачити, розуміти мету та значення різноманітних дій людини.

Підкреслимо, що театральне мистецтво за своєю природою є мистецтвом суспільним, тобто не може існувати без глядачів, які створюють навколо вистави певне суспільне середовище. Можливістю самовиразитись пояснюється й емоційний і творчий підйом у результаті спілкування першокласника з мистецтвом театру. Найчастіше школярі виявляють бажання виконувати у процесі театальної діяльності одразу декілька професійних музично-театральних функцій:

- музично-театральне виконавство;
- виготовлення декорацій, костюмів тощо;
- здійснення елементарної сценарно-режисерської роботи.

До суттєво важливої функції театальної діяльності в контексті її впливу на естетичне виховання дітей і молоді слід віднести, насамперед, комунікативну функцію, що спрямована на формування навичок творчої

Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій

співпраці у мистецькому колективі та розвиток комунікативних якостей учасників сценічної діяльності.

Презентуємо фрагменти нашої експериментальної програми, що передбачає співтворчу роботу з групою учнів, які відчувають труднощі адаптації до школи. Вона переважно зорієнтована на розвиток толерантних взаємовідносин між учнями, вдосконалення у них комунікативних навичок, уважності, просторових уявлень, формування спланованих свідомих дій, мовленнєвих вмінь і навичок, розвиток продуктивної психічної діяльності тощо. Театральну діяльність першокласників ми рекомендуємо організовувати та втілювати за сюжетами різноманітних авторських і народних казок («Бридке каченя», «Червона шапочка», «Снігова королева»). А також змістовно цінними вбачаємо казки, які були вигадані дітьми з наступними їх театралізаціями.

Така педагогічна робота значно сприяє зміцненню дитячого колективу, вихованню в учнів толерантного ставлення один до одного, позбавленню в школярів почуття самотності тощо.

1. Божович Л.І. (2008). Личность и ее формирование в детском возрасте. СПб. : Питер. 408 с.

2. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» Наказ Мінекономіки № 2736 від 23.12.2020 року. URL: <https://www.me.gov.ua/ascod/List?lang=uk-UA&id=d6a26174-d0fd-406b-9c30-7a4043f04eb5>

МОЖЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА ОСОБИСТІТЬ ЗАСОБАМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ФОЛЬКЛОРУ

Олена Бухнієва

к. пед. н., доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Ченьсі Ван

аспірант

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Сформована в останні десятиліття ситуація, яка розвивається сьогодні в країні в значній мірі вплинула на виникнення проблем, пов'язаних з організацією навчання і виховання школярів. Розмитість моральних орієнтирів, нечіткість світоглядних і виховних позицій в значній мірі ускладнюють становлення особистості сучасного школяра, розвиток і актуалізацію його особистісного потенціалу. Інтенсивні міграційні процеси, що протікають на тлі явних і прихованих міжетнічних конфліктів, загострюють проблеми формування етнічної ідентичності дітей і підлітків. Агресивний вплив ЗМІ та реклами